

Tartu Ülikool
Sotsiaal-ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Maryann Metusala

EESTI LAPSEVANEMATE RAHULOLU JA RAHULOLEMATUS
PEREPÄEVAHOIUGA JA SELLE PÕHJUSTE
VÕRDLUS SOOMEGA

bakalaureusetöö

Juhendaja: Inger Kraav

Läbiv pealkiri: Lapsevanemate rahulolu perepäevahoiuga

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Inger Kraav (Phd)

.....

Kaitsemiskomisjoni esimees: Pille Villems (MA)

.....

Tartu 2013

Sisukord

Sissejuhatus	3
Teoreetilised lähtekohad.....	4
Perepäevahoiu vormid.....	4
Perepäevahoid kui kasvukeskkond	4
Rühma koosseis ja suurus	5
Inimsuhete püsivus.....	7
Füüsiline keskkond	8
Eesti ja Soome perepäevahoidude erinevused	9
Ülevaade uurimustest.....	11
Uurimuse eesmärk ja uurimisülesanded	12
Metoodika.....	13
Valimi kirjeldus	13
Mõõtevahend.....	14
Protseduur	14
Eesti.	14
Soome.	14
Tulemused	16
Eesti lapsevanemate rahulolu perepäevahoiuga.....	16
Soome ja Eesti lapsevanemate rahulolu suurimad erinevused ja sarnasused	17
Lapsevanemate üldine rahulolu perepäevahoiuga	17
Lapsevanemate rahulolu perepäevahoidude korraldusliku poolega	19
Lapsevanemate rahulolu arengutegevustega perepäevahoius.....	20
Arutelu.....	23
Kokkuvõte	29
Summary	30
Tänuõnad	31
Autorsuse kinnitus.....	32
Kasutatud kirjandus.....	33
Lisad	37

Sissejuhatus

Perepäevahoidu on peetud üheks vanimaks lastehoiu vormiks, mille juured ulatuvad juba antiik Rooma, kus kõrgest soost naised andsid oma lapsed orjataridele hoida. (Auerbach ja Woodil, 1992) Lapse kasvatamine, hooldamine ja õpetamine usaldati muude kui ema ja isa õlgadele, kuid selle kõige juures oli tähtis, et see toimuks koduses keskkonnas.

Perepäevahoidu kui hoiuvormi mainiti Soomes esmakordselt ametlikult aastal 1951 (Välimäki 1998, lk 121). Eestis hakati perepäevahoiust kui hoiuvormist rääkima alles hiljuti, seoses lapsehoidjate koolitamise ja lapsehoidjate kutsestandardi loomisega aastal 2005.

Perepäevahoidude loomisele Eestis oli suureks tõukeks emade kiire tööle asumine ja kiirelt kasvav vajadus hoiukohtade järele, kuna lasteaiakohti pole loodud piisavalt palju. "Lastehoid Eesti peredes, 2004" andmetel eelistab 11% Eesti lapsevanematest lapsehoiu vormina perepäevahoidu, Soomes käib perepäevahoiu erinevates vormides 29% lastest. (Färkkilä, Kahiluoto & Kivistö, 2005)

Käsitleva teema on oluline tagasiside juba tegelevatele perepäevahoidjatele ja neile, kes perepäevahoiuga alustada soovivad. Töö autor valis teema isiklikust huvist perepäevahoidude vastu ning soovist välja selgitada lapsevanemate rahulolu ja rahulolematuse põhjused.

Käesoleva töö eesmärgiks on välja selgitada Eesti lapsevanemate rahulolu ja rahulolematust perepäevahoidudega ja leida põhjused, miks vanemad nii arvavad ja võrrelda neid Soomes läbiviidava uurimuse tulemustega.

Vastavalt eesmärgile püstitatakse uurimistöole järgmised uurimusküsimused:

- 1) Kui suur on perepäevahoiu käivate laste vanemate rahulolu perepäevahoiuga Eestis?
- 2) Millised on Soome ja Eesti lapsevanemate rahulolu suurimad erinevused ja sarnasused?
- 3) Millised on perepäevahoiu käivate laste vanemate rahulolu/rahulolematuse põhjused?

Antud töö koosneb 36 leheküljest ning on jaotatud nelja suuremasse ossa- teoreetilised lähtekohad, meetodika, tulemused ja arutelu.

Teoreetilised lähtekohad

Perepäevahoiu vormid

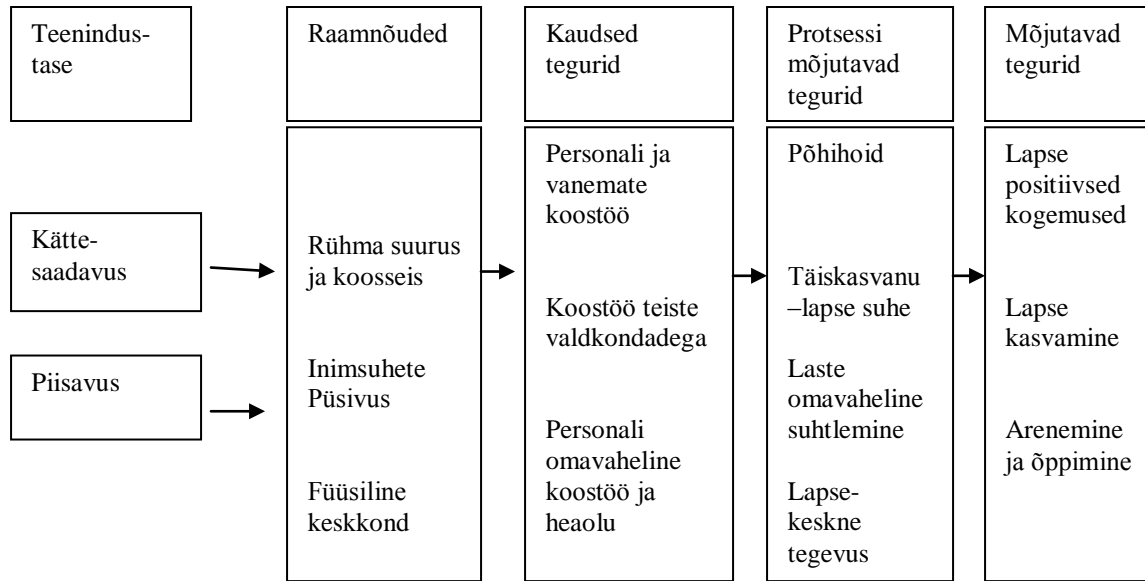
Perepäevahoid on lapsehoiu vorm, kus hoidja on enda koju võtnud väikese grupi lapsi. Soomes on hoius tavaliselt 4-5 last, kes on eri vanuses, sinna hulka loetakse ka hoidja enda koolieelses eas olevad lapsed. (Läänesaar, 2007, lk 16; Kraav, 2006) Ühel lapsehoidjal on lubatud hoida lapse enda kodus maksimum 5 last ning teistes sobivates ruumides maksimum 10 last kaasa arvatud lapsehoidja enda laps, kes vajab hoitu (Sotsiaalhoolekande seadus, 1995).

Lisaks antud hoiumudelile on ka teisi perepäevahoiu vorme. Üheks selliseks on kolme-pere-päevahoid, kus hoiuringi moodustab 2-4 peret kuid hoitavate laste arv on endiselt 5 (4 koolieelses eas last ja üks esikooli- või kooliealine laps) (Kivioja, Koskenrouta & Valpola, 1991). Hoidja hoiab lapsi järgemööda laste endi kodudes ning nädalapäevad on jaotatud nii, et hoidja käib iga lapse kodus (Kraav, 2007). Antud hoiuvormi juures on positiivseks see, et teatud ajal ei pea vanemad oma last hoitu viima, vaid hoid toimub lapse enda kodus.

Kolmandaks mudeliks on rühma perepäevahoid, mis on Eestis perekohadest kõige levinum vorm. Selleks hoiuvariandiks annab linn või vald ruumid ja varustab hoitu kõige vajalikuga, Soomes ka toitlustuse ja koristusteenusega, Eestis rendib hoidja ise ruumid. Rühmahoius on üldiselt kaks hoidjat kellel on lubatud hoida 8 last ja lisaks 2 esikooliealist last, kes pole hoius terve päeva. Kuid leidub ka rühmahoide, kus on lubatud 3 hoidjat 15 lapse kohta, kellest 12 on rühmas kogu päeva ja 3 osa päevast. (Kraav, 2007; Asetus lasten päivähoidosta 490/1990)

Perepäevahoid kui kasvukeskkond

Laste peamine areng toimub suheldes talle tähtsate inimestega - vanemate ja eakaaslastega. Tänapäeva ühiskonnas, kus vanematel pole aga võimalik lapsega kauaks koju jääda on lisaks kodule ka hoiupaigal ja sealsel keskkonnal suur tähtsus lapse arengu kujundamisel. Kvaliteetse arengukeskkonna loomiseks on kasvatusteadlane Eeva Hujala (2002) loonud malli, mis koosneb raamntõuetest määramaks lastehoiu kvaliteedi. Nendeks teguriteks on hoiupaiga rühma suurus ja koosseis, inimsuhete püsivus ja hoiupaiga füüsiline keskkond. Eva Hujala loodud mall on esitatud joonisel 1.

Joonis 1. Varhaiskasvatuse laadunarviointimalli (Hujala, 2002, lk 144).

Rusanen (2011) rõhutab, et päevahoiu ülesandeks on lapse arengu kaitse ja edendamine ajal, kui vanemad on tööl. Samas toob ta välja, et see, kui lasteaed/hoid on muudetud lapsele turvaliseks, ei pruugi lapse jaoks tähendada veel turvalisust. Ehk on olemas objektiivne ja subjektiivne turvalisus.

Objektiivne turvalisus on kogu last ümbritsev keskkond ja selle turvalisuse tagab vastavate nõuete täitmine - ümbrus on loodud just lastele ja lapsi rühmas on sobiv arv. Subjektiivne turvalisus on aga see, mida laps hoius olles ise kogeb ning selleks ei piisa teda ümbritseva keskkonna turvalisusest. Lapse turvatunne võib kõikuda lapsehoiu objektiivsest kvaliteedist hoolimata, sest laps võib tunda end õnnetuna, kuna keskkond, inimesed ja hooldus on erinev kui kodus. (Rusanen, 2011, lk 194)

Rühma koosseis ja suurus

Perepäevahoiu üheks positiivseimaks teguriks on rühma püsiv koosseis (tuttavad mängukaaslased ja hoidja/d) ja seda eriti nooremate laste puhul. Alla 3 aastastel on raske kohaneda suure grupi lastega nagu näiteks lasteaia rühmaga, kus Eestis ulatub laste arv kohati 24 lapseni. Laps pole selles vanuses võimeline usaldama suurt rühma lapsi ja vahelduvaid kasvatajaid. Kraav (2008) on öelnud, et lasteaiarühma, kus on 24 last ja 2 täiskasvanut tunnetab laps lihtsalt suure rühmana. Seevastu perepäevahoius, kus laste arv on maksimaalselt 4-5, tunneb

laps peagi kõiki oma mängukaaslasti nime, näo ja tegude järgi.

Perepäevahoidudes on koos erivanuselised lapsed nii nagu paljudes peredeski. Antud olukord, kus erivanused lapsed veedavad suurema osa oma päevast koos on arendav nii noorematele kui ka vanematele lastele. Koos olles õpitakse jagama, üksteist toetama, abi andma ja seda vastu võtma. (Kraav, 2004)

NICHHD (1996) andmetel on rühmas, kus on vaid väikesed lapsed, hoiu tase madalam kui niiöelda segarühmades. Kraav (2006) on öelnud, et suuremad lapsed saavad olla ühistegevustes väiksematele toeks ja eeskujuks, kogedes samas iseenda toimetuleku ja hea-laps-olemise rõõmu. Teisalt on hea, kui rühmas/hoius on ka samaealisi lapsi, kes oleks mängukaaslaseks ühistes mängudes.

Perepäevahoiu kasuks räägib ka fakt, et väikeses rühmas on lapse ja täiskasvanu vaheline interaktsioon ja laste omavaheline suhtlemine rikkalikum. Lapsed on uuenduslikumad ja sobituvad tegevustesse paremini ning väike laste arv rühmas on seotud paremate kognitiivsete saavutustega. See on tingitud asjaolust, et hoidja leiab rohkem aega vastamiseks laste vajadustele ja üks-ühene suhtlemine on intensiivsem, samas kui suurtes rühmades kulub kogu hoidja aeg laste keelamisele ja piirangute seadmisele. (Phillips & Howes, 1987)

Lisaks on grupi suurus otseselt seotud laste haigestumisega. Koolivalmiduse seisukohalt on lapse tervis väga tähtis, sest tervisest sõltub lapse koormustaluvus ja töövõime (Mürsepp, 2005). Päris mitmed autorid on leidnud seose väikese grupi ja madalama haigestumise riski vahel. Haigestumise risk 1-3 aastaste laste seas kasvab kui laste arv grupis kasvab suuremaks kui neli. Rühmas, kus on aga kuni kolm või vähem last, on haigestumise tõenäosus sama suur kui kodustes tingimustes. (Bartlett, Orton, & Turner, 1986; Bell, Gleiber, Mercer, Hifer, Guinte, Cohen, Epstein, & Narayanan, 1989) Samuti mängib lisaks rühma suurusele rolli ka see, kui paljudest erinevatest peredes käib lapsi hoius.

Soome lasteaedades tehtud uurimuste kohaselt lasteaialaste puudumistest 9-10-st on seotud infektsiooniga. Alla 3-aastastel lasteaialastel on aastas keskel läbi 100 haiguspäeva ja üle 3-aastastel 50. Infektsioonide esinemise sagedustes on suuri erinevusi erinevate hoiduvormide vahel, näiteks haigestuvad lasteaialapsed 2-3 korda rohkem kui perepäevahoiu lapsed. Alla kolmeaastaste haigestumine suureneb lineaarselt grupi suuruse suurenemisega. (Pönkä, Salminen, Nykänen, Dahlbom & Nurmi, 1994, viidatud Rautakorpi, 2005)

Inimsuhete püsivus

Juba varakult omandavad lapsed neid ümbritsevate inimestega kontaktis oluliste suhete (kiindumus) sisemised töömudelid. Lapse esimeseks arenguülesandeks on põhiusalduse saavutamine (Kraav, 2007). Hea ja turvalise kiindumussuhte loomine on eriti tähtis alla kolme aastastele lastele (Howes & Hamilton, 1992). Kuna perepäevahoid koosneb väikesest grupist inimestest ja õhkkond on kodune, võib lapse ja õpetaja ehk asenduslapsevanema vahele tekkida kiindumussuhe.

Bowlby (1991) on seletanud, et kiindumussuhe tekib algselt lapse ja vanema vahel, ning umbes teisel eluaastal on lapsel juba rohkem kiindumusobjekte. Laps teeb oma valiku kiindumusobjekti teatud omaduste alusel, näiteks täiskasvanu, kes on saadaval, tundlik ja reageeriv ning toob rõõmu nende suhtlusesse (Bowlby, 1991, lk 313- 316). Kui hoiupaigas on ühe hoidja kohta 4-5 last, jõuab hoidja kõigi laste vajaduste eest hoolt kanda. Väike grupp lapsi võimaldab õpetajal märgata probleeme ja nendele kiiresti lahendusi leida. Lisaks on uurimus välja toonud, et lapsed võtavad kaks korda rohkem kontakti pideva hoidja kui ajutise töötajaga (Phillips & Howes, 1987).

Esmasel ja ka sekundaarsel kiindumussuhtel on suur mõju lapse edaspidisele arengule. Enamus lapsi pannakse hoidudesse juba enne kolmandat eluaastat, mil lahutamine esmasest kiindumussuhtest ehk vanemast võib tekitada probleeme lapse hilisemas elus, seega on oluline, et laps leiaks hoiupaigast endale hoidja kes vastaks tema vajadustele ja nende vaheline suhe oleks usalduslik. Ühe hoidja hoole all olemine tagab selle, et laps teab ja tunneb hoidja reaktsioone oma tegevustele ja reeglid ning nõudmised on alati samad (Kraav, 2006). Lasteaias aga ei pruugi laps alati teada, millised on hoidjate reeglid ja mismoodi nad reageerivad.

Lisaks sellele, et laps teab ja tunneb hoidja reaktsioone käitumisele, suudab perepäevahoiu hoidja õppida mõistma lapse kõnet ja lapse käitumise omapärasusi ning suudab vastata lapse tarvetele kergelt ja asjakohaselt (Melhuish, 1993).

Samas võib Soomest tuua näite, et kuigi perepäevahoiu rühm on üles ehitatud kiindumussuhtele lapse ja hoidja vahel, on lapsele tagatud ka varuvariant juhuks, kui oma hoidja lapsi ajutiselt hoida ei saa. (Kraav, 2007) Üldiselt on ka varuhoidja lapsele tuttav ja turvaline isik, kuna perepäevahoidjad käivad koos mänguplatsidel, üritustel või mängivad vahel koos, mis tagab selle, et lapsel oleks eelnev kokkupuude varuhoidjaga ja sealses hoius olevate lastega.

Füüsiline keskkond

Suur tähtsus lapse arengule on ka füüsilisel keskkonnal ehk õpikeskkonnal. Füüsiline keskkond võib lapse jaoks olla ülestimuleeriv, alastimuleeriv või soodne ja arendav- see oleneb peale kasvatajate tegevuste ja hoiakute ka laste kasutuses olevatest ruumidest, mänguasjadest ja materjalidest. Õpikeskkonna mõiste hõlmab endas kliimat, sotsiaalseid suhteid jms. Perepäevahoius lähtuvad nõuded turvalise kodu mallist ehk nii siseruumid kui ka õueala peavad vastama nõuetele, mis on piisavad lapse arenguks (Kraav, 2007). Kogu last ümbritsev keskkond peab olema talle turvaline.

Füüsilise keskkonna seisukohalt olulised asjad perepäevahoius on ohutus (Leinonen, Lumme & Salonen, 1998), mitmekülgus ja elamuslikkus (Hujala et al., 1999), piisavalt võimalusi sportimiseks (Siren-Tiuasanen, 1996), loomingulisteks tegevusteks, mänguks (Tauriainen, 2000) ja vaikeseks tegevusteks. Materjalide ja vahendite paigutus peab olema lastele kättesaadav (Hujala et al., 1999) ning kooskõlas nende arengutaseme ja huvidega (Harms & Clifford, 1989).

Golbecki (1992) uurimusest on leitud, et perepäevahoius on füüsiline keskkond personaalsem kui lasteaias ja meenutab rohkem lapse kodukeskkonda ning ruumi- ja ajapiirangud on väikesemad kui lasteaias. Nimelt kulub lasteaias 24% laste ajast oma voo ootamisele või ühest tegevusest teise siirdumisele, perepäevahoius kulub samale tegevusele aega aga vaid 3%. Lisaks on perepäevahoius käivatel lastel võimalus suhelda mitmekülgsemalt, kuna hoiu ümbruskonda kuulub eri vanuses lapsi, õpilasi, lapsehoidja oma pere, naabrid, sugulased ja sõbrad.

Koostöö lapsevanema ja hoidja vahel

Hoiupaiga eesmärgiks on lapse individuaalse kasvu ja arengu toetamine ning tähtsal kohal on lapsevanema ja hoidja vaheline koostöö. Kuna laps kuulub kahte erinevasse keskkonda-kodu ja lapsehoid, siis on oluline, et hoidja oskaks suhelda lapsevanemaga ja anda talle igapäevaselt informatsiooni lapse päevast ja oma tähelepanekutest. Sama tähtis on, et lapsevanem julgeks rääkida hoidjale oma lapsest. (Kraav, 2007) Seega on perepäevahoius, kus laste arv on väike, hoidjal hea võimalus lapsevanematega tihedamalt suhelda ja aega suhtlemiseks on rohkem kui lasteaias.

Lisaks neile raamnõuetele on väga tähtis ka kättesaadavus ja piisavus, ehk see, millised

on perepäevahoiu lahtiolekuajad (kas sobivad vanemate tööaegadega), kui kaugel on hoid kodust ja milline on tasu (Hujala et al, 1999, lk 80-81, lk 84-85). Pollard ja Fischer (1992) on leidnud, et see, kas vanemad saavad lapsele soovitud hoiu, mängib suurt rolli perepäevahoidja ja lapsevanema edaspidise koostöö õnnestumisel. 2009 aastal Tartu linnas läbiviidud uurimusest selgus, et Eestis ongi suurimaks probleemiks päevahoiu liiga suur maksumus (Piirimägi, 2009).

Eesti ja Soome perepäevahoidude erinevused

Soomes on perepäevahoid üldiselt kohaliku omavalituse all töötav hoid, mis tähendab seda, et perepäevahoius ja selle erinevates vormides töötav hoidja saab otseselt palka vallalt. Eestis on perepäevahoidja aga füüsilisest isikust ettevõtja, kes peab maksma maksud ise.

Nii nagu ka lasteaiamaks, sõltub Soomes perepäevahoius käiva lapse kohamaks pere bruto sissetulekust. Lisaks mängivad olulist rolli ka perekonna suurus, tulud ja hoiuaja pikkus. Suurim maksu määr, mis lapse eest võib küsida on 254 eurot kuus. (Päivahoidon ABC, 2011)

Eestis kujuneb kohamaks vastavalt perepäevahoidjate tehtavatele kuludele ja tavaliselt ka rendipinna maksumusele, kuna Eestis on tavaline, et hoid luuakse üüritavale pinnale, mitte koju, on hoiu tasu üpris suur.

Kui hoidja võtab lapsed enda koju hoida, kehtivad Eestis hoidja kodule ranged reeglid. Näiteks tuleb kontrollida ruumide tuleohutust, milleks tuleb kutsuda Päästeamet. Paigaldada tuleb suitsuandurid ja juhul, kui tegemist on korteriga, kus igast ruumist on otsetee kesksesse esikusse tuleb välisukse kohale panna evakuatsioonivalgusti. (Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded, 2004)

Lapsehoiuteenuse osutamise ruumides peab olema võimalikult väike risk lapse vigastustele, mürgistustele ja muudele tervisehäiretele. Igapäevaselt viibitavates ruumides kontrollitakse nii loomulikku kui ka kunstliku valgustust, mis peab olema piisavalt ere, kontrollitakse ka joogivee kõlbulikkust. Lisaks sellele, et tohi hoiuruumid asuda keldri- ega sokli korrusel. (Tervisekaitse nõuded lapsehoiuteenusele, 2007)

Tervisekaitse nõuetes lapsehoiuteenusele (2007) on ära toodud ka hoiupaika ümbritseva ala nõuded. Näiteks ei tohi haljastuses olla mürgiseid taimi, atraktsioonid peavad olema eakohased ja turvalised, liiv ei tohi olla reostunud ning läheduses ei tohi olla mürarikast ega ohtliku ettevõtet. Need on vaid vähesed nõuded, mis kehtivad hoiule, mis luuakse välja poole lapse kodu.

Soomes ei ole perepäevahoidu alustaval hoidjal kohustust teavitada kohalikku tervisekaitseametit. Küll aga on tervisekaitseametil õigus taotlusel kontrollida perepäevahoiuks mõeldud ruume, kui on põhjust kahtlustada, et antud ruumid võiksid olla tervisele riskifaktoriks. (Saarsalmi, 2008) Ruume kontrollib valla poolt ettenähtud pere-ja rühmaperepäevahoiu spetsialist. Antud spetsialisti tööks on kontrollida hoiuteenust pakkuva isiku korteri, maja või ridaelamu valmisolekut lapse turvalisuse tagamiseks. Kontrollitakse ümbrust, õueala ja sealseid riskifaktoreid, siseruume ja tuleohutust ning mõne riskiallika leidumisel palutakse see likvideerida.

Samuti ei nõua toiduseadus perepäevahoidjalt, kes valmistab lastele ise toidu, hügieenipassi. Küll aga nõutakse majapidamises kasutatavaid üldisi sanitaarseid töövõtteid. Eriti oluliseks on söögivalmistaja enda hügieen ja piisav kätepesemine ka erinevate tööde vahel. (Saarsalmi, 2008)

Perepäevahoiuga alustamine Soomes pole niivõrd keeruline kui see on Eestis. Soomes reguleerib perepäevahoidu ametnik, kes kontrollib kvaliteeti, korjab vanematelt tagasisidet, korraldab koolitusi, otsib uusi hoidjaid ja komplekteerib rühmad. Ainuke nõue perepäevahoidjale on 150-250 tunnise perepäevahoiu kursuse läbimine ja iga-aastane enesetäiendus. (Kraav, 2007, lk 23)

Eestis ei ole seadusega määratud mitut erinevat lapsehoiuliiki, määratletud on vaid üks teenus- lapsehoid, mis hõlmab endas erinevaid lapsehoiu vorme (Läänesaar, 2007).

Lapsehoiuteenust tohib pakkuda ainult inimene, kes on füüsilisest isikust ettevõtja, juriidiline isik ja kel peab olema maavanema antud kehtiv tegevusluba (Sotsiaalhoolekande seadus, 1995).

Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse (2011) kohaselt peab

isik lapsehoidjana tegutsemiseks omama kutseaduse alusel välja antud lapsehoidja kutsetunnistust või olema lõpetanud eripedagoogika, koolieelse pedagoogika, lapsehoidja või sotsiaaltöö eriala. Lapsehoidja peab olema lastega vahetult töötanud vähemalt kuus kuud viimase kümne aasta jooksul juhul, kui eriala lõpetamisest on möödunud rohkem kui kümme aastat. Isik, kellel ei ole lapsehoidja kutsetunnistust, peab olema läbinud vähemalt 16-tunnise esmaabikoolituse viimase 36 kuu jooksul. (para 2).

Lapsehoidja IV taseme saamiseks peab hoidja läbima vähemalt 80 tundi juhendatud praktikat ning 160 kontakttundi teoreetilist õpet, s.h. 16 tundi esmaabikoolitust (Kutse andmise kord, 2012.).

Lapsehoidjakvalifikatsioon omistatakse hoidjale 5 aastaks, mille jooksul hoidja peab end erialaselt täiendama, seejärel peab hoidja taotlust ja tunnistust uuendama.

Ülevaade uurimustest

Soomes 2012 kevadel läbi viidud uurimusest selgus, et 95 % vanematest oli rahul perepäevahoiuga ja seal lapsele pakutava aja ja soojusega. Lisaks arvas 99% küsitletud vanematest, et nende lapsel on perepäevahoius hea olla. Kuigi 90 % vanematest tundis, et nad on teretunud oma lapsehoiukoha tegevustesse ja toimetustesse, oli see protsent siiski väiksem kui lasteaia puhul. (Reunamo, 2012)

Varasem, 2007 aastal, Eestis läbi viidud uurimus (Kraav, 2007) näitas, et vanemad olid rahul perepäevahoiu rahuliku ja sõbraliku miljöoga, kus lapsele osutatakse piisavalt tähelepanu. Eriti oluliseks peeti kodust õhkkonda ja väikeste laste arvu nooremate laste hulgas. Samuti töid vanemad välja kiindumussuhte olemasolu lapse ja hoidja vahel ja leidsid, et perepäevahoidjatel on piisavalt oskusi, et toime tulla erinevas vanuses lastega.

Samast uurimusest selgus aga, et vaid 16% vanematest peab perepäevahoidu oma alla 3 aastasele lapsele ideaalseks hoiuvormiks ning et alla 4 aastaseid lapsi on perepäevahoius hoidnud vaid 3% vastajatest. (Kraav, 2007)

Colorado ülikoolis läbiviidud uurimusest (1992, viidatud Siitonen, 2011) selgus, et väikestes rühmades olevad lapsed on koostööaltimad, kuulekamad ja näitavad suuremat sotsiaalset arengut. Teisalt selgus, et väikeses rühmas on hoidja aktiivsem, vastuvõtlikum ning sotsiaalselt stimuleeriv.

Uurijad leidsid, et väiksemaarvulistes rühmades olevad lapsed räägivad ja mängivad rohkem. On ka tõenäoline, et laste ja täiskasvanute interaktsioon on positiivsem, lapsed saavad asjakohast juhendamist ja neile pakutakse kasvatuslikult häid või lausa suurepäraseid tegevusi. (Hujala, Puroila, Parrila-Haapakoski, & Nivala, 1998)

Suure rühma üheks negatiivseks küljeks on suur melu. Keltikangas-Järvisen uurimusest leiti, et lasteaedades tõuseb melu päeval lausa 90 detsibellini ja paljudes lasteasutustes see ka püsib sellisel tasemel. On leitud, et selline melu pärsib õppimisvõime arengut. Seega on lapsel väikeses rühmas suurem võimalus areneda. (Keltikangas- Järvisen, s.a., viidatud Siitonen, 2011 j)

Uurimuse eesmärk ja uurimisülesanded

Töö autorile teadaolevalt ei ole Eestis varem uuritud võrdlevalt Eesti ja Soome lapsevanemate rahulolu ja rahulolematust perepäevahoidudega ning välja toodud nende põhjuseid. Sellest tulenevalt on antud uurimuse eesmärgiks selgitada välja Eesti lapsevanemate rahulolu ja rahulolematust perepäevahoidudega ja leida põhjused, miks vanemad nii arvavad ja võrrelda neid Soomes läbiviidava uurimuse tulemustega. Varasem, Soomes 2012 aastal läbiviidud uurimus näitas, et perepäevahoiuga rahulolevate vanemate protsent on 95, Eestis pole uurijale teadaolevalt üldist rahuloluprotsenti arvatud. Piirimägi (2009) on oma uurimuse tulemustes, mis kajastab Tartu lapsevanemate rahulolu perepäevahoiuga kirjutanud, et rahulolu päevahoiuga oli positiivne.

Perepäevahoid on Eestis suhteliselt uus hoiuvorm kuid Soomes on see toimunud juba aastakümneid, alates aastast 1951 (Välimäki 1998, lk 121). Lähtudes sellest, et Eestis antud hoiumudelit 100% sellisel kujul ei eksisteeri kui Soomes, uuritakse millised on Soome ja Eesti lapsevanemate rahulolu ja rahulolematuse suurimad erinevused ja sarnasused.

Erinevad uurijad on leidnud palju positiivseid külgi, mis räägivad perepäevahoiu kasuks.

+ väike rühm (Phillips ja Howes, 1987)

+ rühma püsiv koosseis (Kraav, 2008)

+ kiindumussuhte teke (Bowlby, 1991; Howes & Hamilton, 1992; Kraav, 2007)

+ kodusem keskkond (Colbecki, 1992)

Kuid antud uurimustest ei selgu millised on lapsevanemate arvamused, seega antud uurimuses püütakse leida ka vanemate poolsed põhjendused.

Lähtuvalt eespool kirjeldatud eesmärgile püstitatakse uurimistööle järgmised uurimusküsimused:

- 1) Kui suur on perepäevahoius käivate laste vanemate rahulolu perepäevahoiuga Eestis?
- 2) Millised on Soome ja Eesti lapsevanemate rahulolu suurimad erinevused ja sarnasused?
- 3) Millised on perepäevahoius käivate laste vanemate rahulolu/rahulolematuse põhjused?

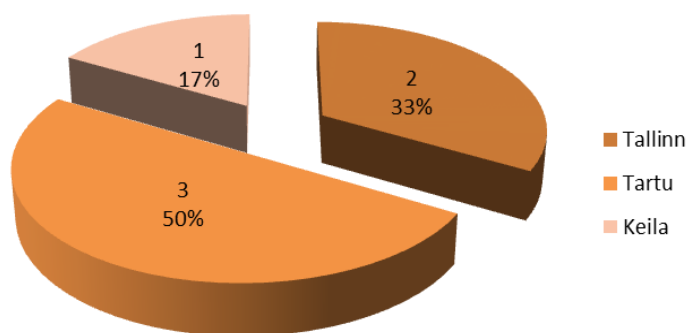
Metoodika

Valimi kirjeldus

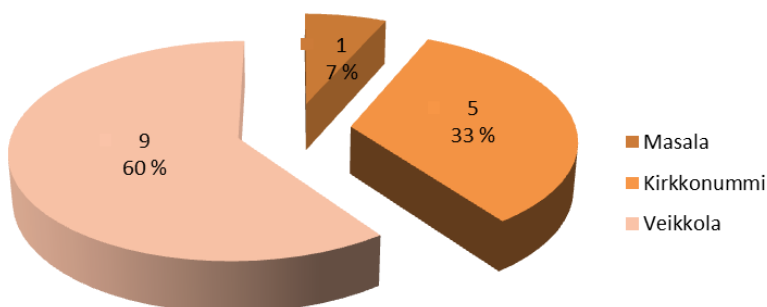
Uurimus viidi läbi Tallinnas, Tartus, Keilas ja Soomes – Kirkkonumme vallas. Valimi moodustasid perepäevahoius või selle erinevates vormides käivate laste vanemad.

Kokku osales valimis kolm Tartu perepäevahoidu, üks Keila perepäevahoid ja kaks Tallinna rühmaperepäevahoidu. Soomes osales küsitluses viisteist perepäevahoidu – viis Kirkkonummi, üks Masala ja üheksa Veikkola perepäevahoidu.

Uurimuses osalenud perepäevahoidude piirkondlik jaotuvus on esitatud joonistel 2 ja 3.

Joonis 2. Valimi perepäevahoidude piirkondlik jaotuvus Eestis (n=6)

Joonis 3. Valimi perepäevahoidude piirkondlik jaotuvus Soomes (n=15)

Uurimuses osales 60 lapsevanemat, kellest 49(82%) olid naised ja 6(10%) olid mehed. Lapsevanematest 30 (50%) oli pärit Soomest ning 30 (50%) Eestist. Soomes olid vastajatest 73%(22) naised, 10%(3) mehed, 10%(3) vastajatest olid nii ema kui ka isa ning 7%(2) jätsid vastamata, kas tegu oli ema või isaga ja Eestist oli vastajatest 90% (27) naised ja 10% (3) mehed.

Mõõtevahend

Uurimuses kasutatud küsimustik on koostatud koos juhendajaga Inger Kraav. Koostatud ankeet oli Eestis ja Soomes ühine (tõlgitud soome keelde). Ankeedi küsimuste koostamisel peeti silmas Eestis juba varem alternatiivhoidude hindamisel kasutatud küsimustiku (Piirimägi, 2009).

Uurimuse läbiviimiseks kasutatud ankeet koosnes 31 väitest, mis olid üles ehitatud 5-astmelisel Likerti tüüpi skaalal. Lisaks oli iga küsimuse järele jäetud ruumi põhjendamaks oma arvamust. Küsimustiku alguses olid taustaküsimused vastaja soo ja lapse vanuse, ning perehoiuis käivate laste arvu kohta, lõppu oli vastajale jäetud võimalus kirjutada veel midagi, mida ta peab oluliseks, kuid mida ei ole küsimustikus küsitud. Uurimuses kasutatud küsimustiku sisereleiaablus arvutati Cronbachi alfat kasutades, saades tulemuseks 0,89. Uurimuses kasutatud ankeet on esitatud lisas 1 ja soome keelne lisas 2.

Protseduur

Eesti. Uurimus viidi läbi ajavahemikul 1. veebruar kuni 21. veebruar 2013. Palve osaleda uurimuses edastati hoidjatele emaili või telefoni teel. Küsimustikud viidi isiklikult kokkulepitud ajal paber kandjal hoidjatele. Anonüümsuse tagamiseks oli iga ankeediga kaasas märgistamata valge ümbrik, kuhu lapsevanem/lapsevanemad panid vastatud ankeedid. Suletud ümbrikud tagastati hoidjale ning neile mindi kokkulepitud ajal isiklikult järgi. Kokku väljastati lapsevanematele 30 ankeeti. Küsimustike tagastus protsent oli 100 ehk tagasi tulid täidetuna kõik 30 ankeeti. Tagastatud ümbrikud avati alles kõikide ankeetide kokkukogumise järel.

Soomes. Algselt viidi uurimus Soomes läbi 27 veebruar kuni 7 märts 2013, aega pikendati nädala võrra seoses perepäevahoidjate puhkustega. Palve viia läbi uurimust perepäevahoidudes edastati Kirkkonumme valla perepäevahoiu koordinaatorile isiklikult (perepäevahoiud kuuluvad

vallale). Uurimusloa taotlus algas 13. veebruaril ning luba väljastati 7 märtsil, 2013 aastal.

Loaga väljastati perepäevahoidjate aadressid ja laste arv perepäevahoius. Ankeedid saadeti igasse hoidu posti teel. Anonüümsuse tagamiseks oli iga ankeediga kaasas valge tähistamata ümbrik, kuhu lapsevanem/lapsevanemad panid vastatud ankeedid. Suletud ümbrikud tagastati hoidjale ning osadele ümbrikutele mindi kokkulepitud ajal isiklikult järele, ülejäänud saadeti postiga. Kokku väljastati 30 ankeeti. Küsimustike tagastusprotsent oli 100, ehk tagasi tulid täidetuna kõik 30 ankeeti. Tagastatud ümbrikud avati alles kõikide ankeetide kokkukogumise järel

Andmetötluse põhimõtted ja kasutatavad meetodid

Uurimuse raames kogutud andmete kirjeldamiseks ja uurimusküsimustele vastuste leidmiseks kasutati programmi Microsoft Office Excel 2010. Andmete kirjeldamiseks kasutati standardhälvet, sagedust ja suhtelist sagedust. Esimese uurimusküsimuse vastuse leidmiseks arvutati välja kõikide väidete positiivsete vastuste sagedus ja suhteline sagedus.

Teise uurimusküsimuse vastuse leidmiseks kasutati Student t-testi ja keskmiste võrdlemist (Tooding, 2007, lk 154-165).

Kolmanda küsimuse osas kasutati kodeeritud sisuanalüüsi, ehk jagati litereeritud põhjendused teemade kaupa ning formuleeriti ühised märksõnad näiteks paindlik, väike rühm, koha puudumine. Kuna kõik vanemad ei põhjendanud oma seisukohti, kasutatakse ankeetide lõikes korduvaid põhjendusi arutelus, et välja tuua vanemate arvamused.

Tulemused

Uurimusest selgus, et valimis vaadeldud Eesti perepäevahoidudes käivatest lastest 90% on alla 3 aastased ja 10% üle 3 aastased. Valimis vaadeldud Soome perepäevahoidudes käivatest lastest 63% on üle 3 aastased ning 20% alla 3 aastased. Kolm lapsevanemat oli märkinud, et laps on nii alla kui üle 3 aasta vana, mis tuleneb sellest, et ühe pere lapsi on hoius rohkem kui üks, ning kaks vanemat ei olnud märkinud lapse vanust. Laste vanuse sagedus ja suhteline sagedus on toodud tabelis 1.

Soome oli ühest perest hoius rohkem kui üks laps 4 perel (2 last perest) ja Eestis 1 perel (2 last perest).

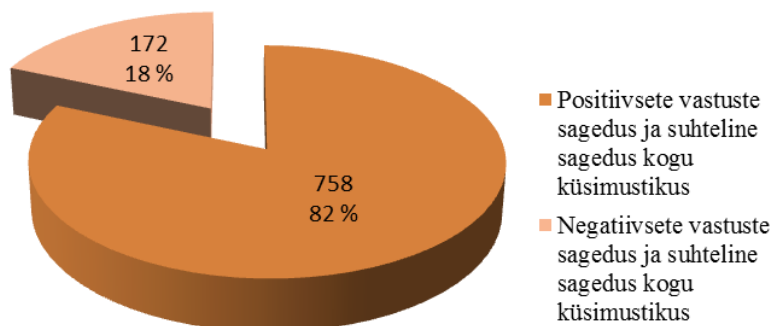
Tabel 1. *Soome valimi ja Eesti valimi laste vanuse sagedused perepäevahoius*

Lapse vanus	Sagedus	
	Eesti	Soome
Alla 3 a	27	6
Üle 3 a	3	19
Nii alla 3a kui ka üle 3a*	-	3
Pole märgitud	-	2
Kokku	30	30

Märkused. *ühest ja samast perest käib samas hoius rohkem kui üks laps ja lastest üks on alla 3a, teine üle 3a

Eesti lapsevanemate rahulolu perepäevahoiuga

Esimese uurimisküsimuse vastuse saamiseks leiti lapsevanemate suhtumise sageduse ja suhtelise sageduse väärtused (Joonis 4) kogu küsimustiku ulatuses. Selgus, et perepäevahoiuga rahulolevate lapsevanemate protsent valimi Eesti vastajate seas on 82.

Joonis 4. Eesti lapsevanemate positiivsete hinnangute sagedused ja suhtelised sagedused rahulolus perepäevahoiuga (n=930)

Soome ja Eesti lapsevanemate rahulolu suurimad erinevused ja sarnasused

Teisele uurimisküsimusele vastuse saamiseks võrreldi Student t-testi abil Soome ja Eesti küsimustele saadud vastuste keskmisi, mille tulemusel selgitati välja, milliste väidete vahel on statistiliselt oluline erinevus. Testi tulemusel selgus, et statistiliselt olulisi erinevusi Eesti ja Soome vastajate arvamuste vahel esines kaheksas väites kolmekümne ühest. Neli statistilist erinevust oli väidetes, mis kajastasid lapsevanemate rahulolu lapse arenguvõimalustega perepäevahoius ja neli lapsevanemate üldises rahulolus perepäevahoiuga. Nendest räägitakse edaspidi erinevates alapeatükkides.

Lapsevanemate üldine rahulolu perepäevahoiuga

Lapsevanemate üldine rahulolu (Tabel 2) perepäevahoiuga oli mõlemal maal positiivne. Nii Soome kui ka Eesti lapsevanemad olid suhteliselt ühel meelel, et nende laste suhted on hoius sõbralikud ning lapsed käivad hoius hea meelega, rääkides kodus oma hoiusõpradest, samuti on mänguasjad puhtad ja korralikud ning õpetaja piisavalt pädev, et lastega tegeleda. Samuti olid lapsevanemad üpris rahul perepäevahoiu lahtioleku aegadega, eriti toodi Eesti vanemate puhul välja aegade paindlikus ja võimalus leppida kokku ka pikem hoiu aeg.

Üleüldist rahulolu pärssivateks punktiks võiks lugeda perepäevahoiu kuutasu, mis on võrreldes riikliku lasteaia tasuga suur ning väidet. Antud väite puhul oli Eesti ja Soome vastajate

hinnangute vahel statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$). Eesti lastevanematest ligi pooled olid nõus, et kuutasu on neile jõukohane, väitega pigem mitte nõustuvaid oli 5 % (standardhälve 1,05). Soomes oli enamik lapsevanematest arvamisel, et kuutasu on neile jõukohane, 6% ei nõustunud väitega (standardhälve 0,96). Soome ja Eesti lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused on toodud välja lisa 3 (Tabel 3).

Väite "Eelistan (pere)päevahoidu lasteaiale" Eesti ja Soome vastajate hinnangute vahel esines statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$). Ligi pooled Eesti lapsevanematest vastasid, et eelistavad perepäevahoidu lasteaiale ning nõus ei olnud 14 % vanematest (standardhälve 1.20). Soome vastajatest enamik eelistas perepäevahoidu lasteaiale (standardhälve 0,80). Eesti vastajate suhtumine oli põhjenduste kohaselt seotud perepäevahoiu liiga kõrge kuutasuga, mitte päevahoiu sisemiste tingimustega. Soome ja Eesti lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused on toodud välja lisa 4 (Tabel 4).

Testi tulemusel selgus, et väite „Lapse haigestumine (pere)päevahoius on väike“ Soome ja Eesti vastajate hinnangute vahel on statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$). Soome vanematest suur enamik, olid antud väitega nõus, samas 10% ei nõustunud väitega (standardhälve 0,96). Eesti lapsevanematest üle poole olid nõus, et nende lapse haigestumine on väike ning pigem ei ole nõus ja ei ole üldse nõus vastati võrdselt 13% (standardhälve 1,36). Soome ja Eesti lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused on toodud välja lisa 5 (Tabel 5).

Testi tulemusel selgus, et väite, "Mulle tundub, et mu laps on kiindunud hoidjasse/hoidjatesse" Soome ja Eesti vastajate hinnangute vahel oli statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$). Suur osa (93%) Soome vastajatest nõustus väitega, et nende laps on hoidjasse kiindunud (standardhälve 0,54). Eestis oli väitega nõustuvate lapsevanemate protsent 70 (standardhälve 0,91), samas vastas 7% vanematest, et ei nõustu väitega. Olenemata statistiliselt olulisest erinevusest, on mõlemil maal vastajate nõusolek üpris kõrge. Soome ja Eesti lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused on toodud välja lisa 6 (Tabel 6).

Väide "Meie laps tunneb end hoiupaigas hästi ja turvaliselt" sai nii Soome kui ka Eesti vastajate poolt keskmiseks 4,7 ehk nii Eesti vanemad kui ka Soome lapsevanemad on täiesti nõus, et nende laps tunneb end hoiupaigas hästi (standardhälbed 0,47 ja 0,47).

Tabel 2. Lapsevanemate keskmine hinnang rahulolule perepäevahoiuga, Eesti ja Soome võrdlus

Väide	Eesti Keskmine	Soome keskmine
Leian, et (pere)päevahoid on meie perele sobiv lahendus	4,5	4,4
Meie lapse haigestumine (pere)päevahoius on väike	3,4	4,1*
Meie laps tunneb end hoiupaigas hästi ja turvaliselt	4,7	4,7
Mulle tundub, et mu laps on kiindunud hoidjasse/hoidjatesse	4,0	4,7*
Lastevahelised suhted meie lapse hoius on sõbralikud	4,2	4,3
(Pere)päevahoidja on asjatundlik ja pädev	4,6	4,7
Hoiuruumid ja mänguvahendid on korras, puhtad ja nägusad	4,3	4,4
Minu laps läheb hea meelega hoidu ja räägib hoius olevatest sõpradest	4,2	4,6
Oleme rahul (pere)päevahoiu lahtioleku kellaaegadega	4,6	4,4
(Pere)päevahoiu kuutasu on mulle jõukohane	3,4	4,1*
Eelistan (pere)päevahoidu lasteaiale	3,6	4,2*

Märkus. * $p < 0,05$

Lapsevanemate rahulolu perepäevahoidude korraldusliku poolega

Analüüsid lapsevanemate rahulolu perepäevahoidude korraldusliku poolega (Tabel 7) selgus, et nii Eesti kui ka Soome lapsevanematest enamus usub, et aega ja soojust nende lapsele on hoius piisavalt. Kõik Soome vastajad ehk 100% olid kindlad, et nende lapsele pakutakse hoius piisavalt soojust ja aega (standardhälve 0,50), väitega nõustuvate vanemate protsent Eestis oli 93 (standardhälve 0,72).

Väide ”Lastele on loodud võimalus lõunauinakuks” sai mõlema maa vastajatelt väga kõrge keskmise, kuna nii Eestis kui ka Soomes olid kõikvastajad antud väitega nõus (standardhälbed 0,40 ja 0,40). Lisaks selgus, et nii Eesti kui ka Soome vanemad peavad laste erivanuselisust perepäevahoius nii positiivseks kui ka negatiivseks. Nimelt on lapsevanemad väitnud, et erivanuselistel lastel on teineteiselt palju õppida, kuid samas soovivad nad, et lapsel oleks rohkem samaealisi mängukaaslasi.

Samuti on nii Soome kui ka Eesti lapsevanemad rahul toitlustamisega perepäevahoius. Viiest lapsevanemast kolm, kes põhjendasid, miks nad on rahul toitlustamisega, tõid välja toidu lapsesõbralikkuse, värskuse ja vaheldusrikkuse.

Samuti olid nii Eesti kui ka Soome vanemad suhteliselt ühel meelel, et hommikune vastuvõtt perepäevahoius on sõbralik ning igale lapsele jätkub aega ja tähelepanu. Suhteid perepäevahoidjaga, tagasisidet lapse arengu kohta ning lapse igapäevaste tegevustega

kursisolekut ja tunnet, et ollakse teretulnud hoiu üritustele, hindasid mõlema maa vanemad kõrgelt. Küll aga mainisid paljud vanemad, et üritusi ei toimu liialt kitsaste hoiutingimuste tõttu.

Tabel 7. Keskmine hinnang perepäevahoiu korraldusele, Eesti ja Soome võrdlus

Väide	Eesti Keskmine	Soome keskmine
Oleme rahul toitlustamisega (pere)päevahoius	4,4	4,6
On positiivne, et lapsed on hoius eri vanuses	3,9	3,7
Usun, et aega ja soojust on minu lapsele hoius piisavalt	4,5	4,5
Hommikune vastuvõtt on sõbralik ja hoidja pöörab igale lapsele tähelepanu	4,6	4,6
Hoidja on lapsevanema jaoks alati olemas ja meil on usalduslik suhe	4,5	4,6
Lapsevanemad on kogenud, et on teretulnud hoiu tegevustes ja üritustes	4,2	4,4
Saame piisavalt tagasisidet oma lapse arengu kohta	4,6	4,3
Oleme hästi kursis lapse igapäevaste tegevustega ja oluliste küsimustega	4,4	4,3

Lapsevanemate rahulolu arengutegevustega perepäevahoius

Analüüsid lapsevanemate rahulolu lapse arenguvõimalustega perepäevahoius (Tabel 8) selgus, et nelja väite puhul esines statistiliselt oluline erinevus.

Testi tulemusel selgus, et väite "Minu laps on õppinud hoius uusi luuletusi ja laule" Soome ja Eesti vastajate hinnangute vahel on statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$). Natuke üle poole Eesti vastajatest nõustusid väitega, et nende laps on õppinud uusi luuletusi ja laule (standardhälve 1,17). Samas 20 % ei nõustunud väitega. Soomes oli väitega täiesti nõus 90 % lastevanematest (standardhälve 0,82), 7% ei olnud antud väitega pigem nõus. Soome ja Eesti lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused on toodud välja lisa 7 (Tabel 9).

Testi tulemusel selgus, et väite "Lapsed saavad igapäevaselt hoius õues viibida" Soomes ja Eesti vastajate hinnangute vahel oli statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$). Soome vastajatest olid väitega nõus kõik vanemad (standardhälve 0,40). Eesti lapsevanematest oli nõustujaid 87% (standardhälve 0,75). Eesti vanemad tõid veel välja, et enamikel perepäevahoidudel puudub oma õueala. Soome ja Eesti lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused on toodud välja lisa 8 (Tabel 10).

Testi tulemusel selgus, et väite "Lapsed saavad õues kasutada liivakaste, kiikusid ja liumäge" Eesti ja Soome vastajate hinnangute vahel on statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$). Eesti lastevanematest üle poole olid positiivselt meelestatud ning 16% vastanutest ei olnud

pigem nõus (standardhälve 1,20). Soome vastajatest enamus nõustusid, et nende laps saab õues kasutada liivakaste, kiikusid ja liumäge (standardhälve 0,66) kuid 3% lapsevanematest pigem ei olnud sellega nõus. Soome ja Eesti lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused on toodud välja lisa 9 (Tabel 11).

Testi tulemusel selgus, et väite "Lasetel on õues piisavalt huvitavaid tegevusi/mänge." Eesti ja Soome vastajate hinnagute vahel on statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$). Eesti vanematest natuke üle 3/4 olid nõus, samas 7% lapsevanemat ei olnud pigem nõus (standardhälve 0,84). Soome lapsevanematest oli väitega nõus peaaegu kogu vastajate grupp (standardhälve 0,62). Soome ja Eesti lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused on toodud välja lisa 10 (Tabel 12).

Lisaks selgub, et kuigi väite "(Pere)päevahoius toimub igapäevaselt hommikuring" Eesti ja Soome vastajate vahel puudub statistiliselt oluline erinevus, võib siiski väita, et enamus Eesti vanemaid ei tea, kas perepäevahoius toimub hommikuring, samas kui Soome lapsevanemad pigem ei nõustu selle väitega.

Väide "(Pere)päevahoius õpivad lapsed üksteist mõistma ja arvestama" sai nii Eesti kui Soome vastajatelt võrdse keskmise. Soome lapsevanematest enamus, 93%, oli nõus, et perepäevahoius õpivad lapsed üksteist mõistma ja teineteisega arvestama (standardhälve 0,60) ning Eesti lapsevanematest 84% olid antud väitega kas nõus või täiesti nõus (standardhälve 0,84).

Soome ja Eesti vanemad olid ühtsel meelel, et nende lapsele on loodud võimalus igapäevaseks lõunauinakuks ning, et nende lapse hoius on loodud piisavalt arendav keskkond, koos arendavate õppe- ja mänguvahenditega, kus meisterdatakse ja joonistatakse ning hoidja loeb lastele muinas- ja unejutte.

Tabel 8. Lapsevanemate keskmine hinnang lapse arengu võimalustele perepäevahoius, Eesti ja Soome võrdlus

Väide	Eesti keskmine	Soome keskmine
Meie lapsel on hoius piisavalt mängukaaslasti	4,3	4,2
(Pere)päevahoius õpivad lapsed üksteist mõistma ja arvestama	4,4	4,4
Arvan, et meie lapsele on hoius loodud tema arengut soodustav keskkond	4,5	4,4
Lastele on loodud võimalus lõunauinakuks	4,8	4,8
(Pere)päevahoius toimub igapäevaselt hommikuring	3,0	2,5
Minu hinnangul meisterdatakse ja joonistatakse hoius piisavalt	4,2	4,1
Minu laps on õppinud hoius uusi luuletusi ja laule	3,6	4,3*
Lapsed saavad hoius igapäevaselt õues viibida	4,2	4,8*
Hoidja loeb lastele muinasjutte ja unejutte	4,2	4,0
Arvan, et lastel on hoius piisavalt arendavaid õppe- ja mänguvahendeid	4,4	4,2
Lapsed saavad õues kasutada liivakaste, kiikuseid ja liumäge	3,9	4,6*
Lastel on õues piisavalt huvitavaid mängu/tegevusi	4,0	4,6*

Märkus. * $p < 0,05$

Arutelu

Uurimuse esimeseks ülesandeks oli välja selgitada Eesti lastevanemate rahulolu perepäevahoiuga. Selgus, et perepäevahoiuga on rahul enamused vastanutest ehk 82% uurimuses osalenud Eesti lapsevanematest, kelle laps/lapsed käivad perepäevahoiu erinevates vormides. Soomes eelmisel aastal läbiviidud uurimus näitas, et sealse perepäevahoiuga on rahul 95% lapsevanematest (Reunamo, 2012), 2013 aastal läbiviidud uurimusest selgus aga, et antud valla, Kirkkonumme, vanemate rahulolu on 88%, mis on üpris sarnane Eesti vanemate rahuloluga.

Varasemas uurimuses (Kraav, 2007) selgus, et alla 4-aastasi lapsi on Eestis perepäevahoius hoidnud 3% vastanutest. Antud uurimuse kontingendi põhjal on 90% Eestis perepäevahoius käivatest lastest alla 3-aastased ja vaid vähesed lapsed on üle 3 aasta vanad, samas Soomes perepäevahoius käivatest lastest olid suurem enamused üle 3 aasta vanad. Varasemad uurimused on välja toonud, et eriti positiivseks kujuneb perepäevahoid just alla 3-aastastele lastele, kes ei suuda kohaneda suure rühma lastega (Kraav, 2008) ning kes vajavad ühte ja püsivat kiindumusobjekti. Nii oli ka suur osa kontingendist välja toonud, et perepäevahoid on nende perele sobiv lahendus, kuna on vaikne, kodune ja paindlik ning sealne lähenemine on individuaalsem kui lasteaias.

Ühe Eesti ema vastus:

"Kollektiiv on väike ja kodune, hea väikesele lapsele harjutamiseks enne suurde rühma minekut".

Ühe Soome ema vastus tõlgitud kujul:

"Perepäevahoid on eriti hea variant 10kuust kuni 4 eluaastani. 5-aastased vajavad juba rohkem omavanuste seltsi."

Teisalt oli 9 Eesti vanemat 16-st välja toonud selle, et nende laps käib perepäevahoius olude sunnil, kuna puudub lasteaiakoht või lasteaeda sõimeealisi lapsi ei võeta.

Kahe Eesti ema vastused:

"Hetkel tavalasteaeda kohta ei ole veel saanud."

"Kuna sõimerühma ei ole tavalasteaias."

Üldine rahulolu perepäevahoiuga nii Eesti kui ka Soome vastajate seas oli positiivne ja tähelepanu tõmbasid vaid kolm väidet mis üleüldist Eesti vastajate rahulolu pärssisid (kõigi väidete puhul oli Soome ja Eesti vastajate arvamuste vahel statistiliselt oluline erinevus $p < 0,05$). Väide mis puudutas perepäevahoiu maksumuse jõukohasust, sai Eestis keskmiseks 3,4 punkti,

mis näitab, et enamik vanemaid ei oska antud küsimusele vastata, suur standarthälbe väärtus kajastab aga seda, et vastused grupi sees olid väga erinevad. Vanemate põhjenduste põhjal oli enamikele probleemiks kuumaks, millega püüti hakkama saada kuni leitakse lasteaiakoht.

Ühe Eesti ema vastus:

"Nälga ei jää selle pärast, kuid jõukohaseks seda ka pidada ei saa."

Soomes olid vanemad positiivsemad, nõustudes, et hoiutasu on neile jõukohane. Soome vanemate positiivsemat suhtumist võiks seostada sellega, et nende lapse kohamaks on sõltuvuses pere sissetulekutest ja muudest näitajates (Päivähoidon ABC, 2011). Ka eelmisest uurimusest (Piirimägi, 2009) selgus, et vanemad peavad alternatiivsete päevahoidude kuutasusid liiga kõrgeteks ja see pärsib üldist rahulolu.

Väid mis puudutas perepäevahoiu eelistamist lasteaiale oli samuti Eesti vastajate seas üheks murekohaks, kuigi üle poolte vastanutest olid väitega positiivselt nõus, ei osanud vastata ligi samapalju vanemaid. 10 vanemast, kes põhjendasid oma valikut, vastas 5, et perepäevahoiu eelistamine on tugevasti seotud koha maksumusega ning väiksemate kulude puhul eelistaks enamus vastajatest perepäevhoidu.

Kahe Eesti ema vastus:

"Vastus oleks kindlasti "5", kui oleks paremad rahalised võimalused või hoid oleks soodsam"
"Eelistaksin sellisel juhul, kui kohatasu poleks lasteaia kohatasust nii palju kõrgem või kui sissetulek oleks märgatavalt suurem."

Soome kontingendis eelistas enamus perepäevahoidu, tuues välja selle sobilikkuse noorematele lastele.

Varasemad uurimused (Bartlett, Orton, & Turner, 1986; Bell, Gleiber, Mercer, Hifer, Guinter, Cohen, Epstein, & Narayanan, 1989) on näidanud, et väikeses grupis on haigusi ja haigestumist vähem. Antud uurimusest selgus, et samal arvamusel oli enamus Soome vanematest. Soomes on ka varasemad uurimused (Pönkä, Salminen, Nykänen, Dahlbom, Nurmi, 1994, viidatud Rautakorpi, 2005) on tõestanud, et perepäevahoius on laste haigestumine 2-3 korda väiksem kui lasteaias. Eesti vanematest natuke üle poole olid samuti nõus, et haigestumine on väike, kuid arvamused grupi sees olid suhteliselt erinevad, mida näitab ka standarthälbe suur väärtus. Nii toodi mitmel juhul välja just see, et vanemad ise ei mõista, et nohu ja kõha on samuti haigus, ning toovad oma lapse hoidu.

Kahe Eesti ema vastused:

"Seoses talvega oleme tihti haiged, paljud vanemad ei mõista, et nohu on haigus."

"Minu laps on poole aasta jooksul olnud üks kord haige! Seda on vähe!"

Samuti on paljud uurijad (Bowlby, 1991; Howes & Hamilton, 1992; Kraav, 2006) leidnud, et varases eas on lapsele väga oluline üks ja kindel hoidja, et saaks tekkida turvaline kiindumussuhe. 97% Soome lapsevanematest nõustusid, et nende lapse ja hoidja vahel on tekkinud kiindumussuhe. Eestis nõustus 21 vanemat 30-st, et nende laps on tõesti kiindunud hoidjasse ja osad vanemad ei osanud sellele vastata, ehk ei olnud seda märganud. Kahjuks ei olnud ükski lapsevanem põhjendanud, milles kiindumussuhe väljendub.

Nii Soome kui ka Eesti lapsevanemad oli suhteliselt ühel meelel ülejäänud väidetes, mis puudutasid üldist rahulolu perepäevahoiuga. Väga rahul olid mõlema maa vanemad perepäevahoidja pädevusega, töötamaks lastega. Eesti vanemad tõid 3 korral esile selle, et hoidjal on suur kogemus ja läbitud erinevad erialased koolitused.

Kahe Eesti ema vastused:

"Väga suure kogemusega laste kasvatamises, läbinud ka mitmeid erialaseid koolitusi."

"Läbinud koolitused ja kasvatanud ise 6 last."

Samuti oldi mõlema maa vanemad rahul lastevaheliste suhetega, hoiuruumide ja mänguvahetite olukorraga, mis Eestis põhjenduste kohaselt on hubased ja kodused ning päevahoiu lahtioleku aegadea. Eriti olid rahul Eesti vastajad, kes pidasid lahtioleku aegu paindlikumateks kui lasteaias. Näiteks toodi välja, et on võimalik leppida kokku ka pikem hoid ja vajadusel jätta laps ka ööseks hoidu. Turvalisuse kohapealt olid nii Eesti kui Soome vanemad täiesti ühel meelel, väites, et ei muretse kunagi, kas laps on turvalises kohas ja kas on hoitud.

Vanemate rahulolu perepäevahoiu korraldusliku poolega oli vägagi positiivne. Siinkohal saab välja tuua vaid ühe väite, mis sai keskmisteks siis vastavalt Eesti 3,9 ja Soome 3,7. Vanemad peavad erivanuselisust hoius nii positiivseks kui ka negatiivseks, leides, et oleks parem, kui lapsel oleks omavanuseid mängukaaslasid, kuid samas tuues välja, et on väga positiivne kui laps õpib suuremalt kaaslaselt. Sama on oma varasemates töödes väitnud ka Kraav (2006) kes ütleb, et erivanuselised lapsed saavad teineteist toetada ja teineteiselt õppida.

Ühe Eesti ema vastus:

"Loodan, et ta õpib vanematelt lastelt."

Ühe Soome ema vastus tõlgituna:

"Eelistaksin võimalikult samaealisi lapsi."

Vanemad olid väga rahul nende lapsele pakutava aja ja soojusega, tuues välja, et hoidjal jätkub tähelepanu kõigile. Samuti oldi rahul toitlustamisega, tuues esile toidu lapsesõbralikkuse, vaheldusrikkuse ja värskuse. Samas mainiti ka, et ühes hoius tehakse tihti magustoite taimerasvast.

Nii Eesti kui ka Soome vanemad hindasid kõrgelt ka suhteid hoidjaga, ning tagasisidet oma lapse arengu ja igapäevaste tegevuste kohta. Soome keskmine jäi väiksemaks, kuna osad vanemad tõid välja, et vahel hoidjad unustavad rääkida mis lapsel on läinud hästi ja mis halvasti.

Ühe Soome ema vastus tõlgituna:

”Positiivset igapäevast tagasisidet sooviksin rohkem. Kuna laps õpib palju kui ta on väike- mis on hästi, mida head on päeval juhtunud. Selle vahel hoidja unustab.”

Ühe Eesti ema vastus:

”Saan iga päev tagasisidet tehtust ja lapse päevast.”

Lapsevanemate rahulolu perepäevahoius pakutavate arengutegevustega oli nii Soomes kui ka Eestis üldiselt positiivne. Nelja väite vahel esines Soome ja Eesti vastajate arvamuste vahel statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$). Kahe väite puhul ei erinenud aga vastajate arvamused oluliselt, kuna mõlemad vastused jäid siiski kas ”olen täesti nõus” või ”olen nõus”.

Näiteks väide, et lapsed saavad igapäevaselt õues viibida Eesti ja Soome vastajate arvamuste vahel oli statistiliselt oluline erinevus ($p < 0,05$) kuid siiski mõlemate maade vanemad nõustusid väitega, et nende laps saab käia igapäevaselt õues, Eesti vanemad lisasid, et see oleneb ilmast, koleda ilmaga õues ei käida.

Füüsilise keskkonna kohapealt on mitmed uurijad (Harms & Clifford, 1989; Hujala et al, 1999; Siren-Tiuasanen, 1996) toonud välja erinevaid olulisi aspekte, mis loovad arengut soodustava keskkonna, üheks neist on mitmekülgsus ja elamuslikkus ning võimalus teha sporti, see seostub otseselt võimalustega õues kasutada liivakaste, kiikusid ja liumäge ning sellega, et lastele on õues piisavalt huvitavaid mängu/tegevusi. Antud väited said Eestis madalama keskmise kui Soomes, vanemate põhjendustest võiks siinkohal teha järelduse, et madal keskmine on seotud sellega, et perepäevahoidudel puuduvad oma mänguväljakud ja vahel käiakse lähedal asuval linnamänguväljakul mängimas ning eesti lapsevanemad on harjunud lasteaiatingimusi normiks pidama. Soome puuduvad samuti mänguväljakud, mängimas käiakse lasteaiamänguväljakutel, mis lisab laste omavahelist suhtlemist.

Lisaks jäi uurimusest silma, et uurimuses osalenud Eesti lapsevanemad ei tea, kas nende

hoidudes on hommikuring samas kui Soome lapsevanemad olid enamusest seda meelt, et selline asi hoius puudub, tuues põhjuseks ajapuuduse. Samas olid paljud lapsevanemad välja toonud, et hommikuringi asemel käiakse matkadel, raamatukogudes, tehakse ühisüritusi lasteaedadega.

Kahe Soome ema vastused tõlgituna:

”Peaaegu iga hommik tegelevad lapsed “hobidega”.”

“Meie piirkonna perepäevahoidjate ja laste ühised hommikused hetked on väga tähtsad! Erinevatel päevadel on näiteks võimlemine, lauluhetked, muinasjutuhetked, metsaretked, kus osalevad 4-6 perepäevahoidja lapsed. Hoidjad saavad värskendavat vaheldust ja teiste hoidjate seltsi ja lapsed leiavad uusi sõpru teiste hoidjate laste seast.”

Väide mille kohaselt lapsed õpivad hoius uusi laule ja luuletusi sai Eesti vastajate poolt madalama keskmise (3,6) kui Soome (4,3). Antud tulemus sõltub kindlasti ka sellest, et enamuse lapsi Eestis perepäevahoius on alla 3 aastased. 8 lapsevanemat oligi esile toonud selle, et kindlasti õpitakse, kuid nende laps on hetkel liiga väike, et luuletusi õppida ja laulda.

Ühe Eesti ema vastus:

”Kuna laps sai alles 2-aastaseks, siis temalt nii palju tagasisidet veel ei saa. Lauluviise ümises muidu küll.”

Nii Soome kui ka Eesti vastajad olid suhteliselt ühtsel meelel, et lastele on loodud võimalus igapäevaseks uinakuks. Soome lapsevanematest üks vanem tõi aga negatiivsena välja selle, et laps ei vajaks enam und, kuid perepäeva hoidja soovib, et kõik lapsed magaksid. Lapsevanemad nimetasid ka, et nende lapsed saavad hoius piisavalt meisterdada ja joonistada ning laste töid antakse ka koju kaasa.

Uurimusest selgus, et üheks suurimaks erinevuseks Soome ja Eesti perepäevahoidude vahel on varahoiusüsteem. Uurimusküsimustiku lõpus oli vanematele jäetud võimalus kirjutada sellest, mida peavad veel oluliseks, kuid mida ei ole küsitud küsimustikus ning suurem enamuse Soome vanematest kiitis varahoiusüsteemi, mis toimib suurepäraselt. Nii nagu ka Kraav (2007) on öelnud, on Soomes varahoidjaks inimene kes on lapsele juba varasemalt tuttav. Koos käiakse ühistel retkedel, mänguväljakutel.

Eestis sellist süsteemi pole, ehkki pole välistatud, et lapsehoidude pidajad, kes on omavahel tuttavad, vajadusel üksteist abistavad – kui ühel on töötajaid puudu (äkiline haigestumine, töölt lahkumine), siis palutakse abi teisest lapsehoiust. See pole siiski süsteem, vaid isiklikel kontaktidel põhinev vastastikune abi. Piirimägi (2009) töös on välja toodud, et

Eestis on vahel hoiurühmas vabatahtlik vanem kes on nii öelda asendushoidjaks.

Töö tugevused. Antud uurimustöö tugevuseks see, et eelnevalt ei ole Soome ja Eesti perepäevahoidudes käivate lastevanemate rahulolu võrdlevalt uuritud. Töö tugevuseks võib ka pidada küsimustike suurt tagastusprotsenti, mis on oluline tulemuste tõlgendamise kohapealt.

Töö nõrkused. Töö nõrkuseks võiks pidada Eestis liialt väikest valimit, mille tagajärjel pole võimalik tulemusi üldistaga kogu Eestile.

Soovitused edasisteks uurimusteks. Antud töö käsitles lapsevanemate rahulolu kahe maa lõikes ning tõi välja lapsevanemate põhjendused. Töö autor leiab, et uurida võiks ka perepäevahoidjate enda arvamusi perepäevahoiust, ning neid võrrelda Soomega, kuna Soomes on läbi viidud ka uurimusi, milles käsitletakse perepäevahoidjate arvamusi.

Kokkuvõte

”Eesti lapsevanemate rahulolu ja rahulolematuse perepäevahoiuga ja selle põhjuste võrdlus
Soomega”

Käesoleva uurimuse peamiseks eesmärgiks oli leida lapsevanemate rahulolu perepäevahoidudega Eestis, välja tuua rahulolu ja rahulolematuse põhjused ning lisaks võrrelda neid Soomes läbiviidava uurimuse tulemustega, leida erinevused ja sarnasused.

Tulemustest selgus, et 8 väite puhul 31-st esines Eesti ja Soome lapsevanemate arvamuste vahel statistiliselt oluline erinevus. Soome vastajate rahulolu perepäevahoiu maksumusega, lapse väiksema haigestumisega, perepäevahoiu eelistamisega lasteaiale, kiindumussuhte olemasoluga, uute luuletuste ja laulude õppimisega ning võimalusega kasutada õues liivakaste ja kiikesid oli statistiliselt oluliselt kõrgem kui Eesti vastajate rahulolu. Mõlema maa vastajad olid ühiselt positiivsel arvamusel peaaegu kõigis teistes väidetes.

Summary

“Estonian parents' satisfaction and dissatisfaction with the family daycare and its causes compared with Finland”

The main aim was to find out parents' satisfaction in family day care in Estonia, bring out the causes of satisfaction and dissatisfaction, and also compare them with the results of a study conducted in Finland, find differences and similarities.

Results showed that 8 claims out of 31 had statistically significant difference between Estonian and Finnish parents. Finnish respondents satisfaction with family daycare fees, lower morbidity, daycare preference from kindergarten, attachment relationships, learning new poems and songs and the opportunity to use outside sandboxes and swings were statistically higher than satisfaction of Estonian respondents

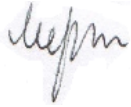
In both countries respondents shared a positive opinion about almost all the other statements.

Tänu sõnad

Töö autor tänab oma juhendajat, perepäevahoidude Soome koordinaatorit Helena Eskot igakülgse abi eest uurimisloa taotlemisel ja perepäevahoidjatega suhtlemisel ning kõiki uurimuses osalenud lapsevanemaid.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

20.05.2013

Kasutatud kirjandus

- Asetus lasten päivähoidosta 490/1990* (1990). Külastatud aadressil <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1990/19900490>.
- Auerbach, J. D., & Woodill, G. A. (1992). Historical perspectives on familial and extrafamilial child care. In: D. Peters, & A. Pence (Eds.), *Family Day Care: Current Research for Informed Public Policy* (pp.9-27). New York: Teachers College Press.
- Bartlet, A.V., Orton, P. & Turner, M. (1986). *Day care homes: The „Silent Majority“ of child day care. Review of Infectious Disease. Clinical Infectious Disease* 8(4), 663-668.
- Bell, D. M., Gleiber, D. W., Mercer, A. A., Phifer, R., Guintier, R. H., Cohen, A. J., Epstein, E. U., & Narayanan, M. (1989). *Illness associated with child day care: A study of incidence and cost. American Journal of Public Health*, 79(4), 479-484.
- Bowlby, J. (1991). *Attachment and Loss. Volume 1. Attachment*. New York: Penguin Books.
- Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded* (2004). Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/812131>.
- Färkkilä, N., Kahiluoto, T., & Kivistö, M. (2005). *Lasten päivähoidon tilannekatsaus*. Külastatud aadressil <http://pre20090115.stm.fi/hl1147933743069/passthru.pdf>.
- Golbeck, S. L. (1992). The physical setting: ecological Features of Family Day Care and their impact on child development. In Peters DL & Pence AR (Eds.) *Family Day Care: Current Research for Informed Public Policy* (pp. 246-169). New York: Teachers College Press.
- Harms, T., & Clifford, R. M. (1989). *Family day care rating scale*. New York. Teachers College Press.
- Howes, C., & Hamilton, C. E. (1992). Children's Relationship with Child Care Teachers: Stability and Concordance with Parental Attachments. *Child Development* 63(2): 867–878.
- Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila-Haapakoski, S. & Nivala, V. (1998). *Päivähoidosta varhaiskasvatukseen*. Gummeruksen kirjapaino Oy, Jyväskylä.
- Hujala, E., Parrila, S., Lindberg, P., Nivala, V., Tauriainen, L. & Vartiainen, P. (1999). *Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa*. Oulu: Uniprint Oulu.
- Hujala, E., (2002). *Uudistuva esiopetus. Varhaiskasvatus 90*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kraav, I., (2004). *Minilasteaiad, mitte lapsehoidjad*. Külastatud aadressil

<http://www.epl.ee/news/arvamus/inger-kraav-minilasteaiad-mitte-lapsehoidjad.d?id=50973523>

Kraav, I. (2006). *Lapse areng koolieelses eas ja lapsehoiu erinevad vormid*. Külastatud aadressil http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/kogumik/Lapse_areng_koolieelses_eas_ja_lapsehoiu_erinevad_vormid.pdf.

Kraav, I. (2007). *Perepäevahoid lapsehoiu vormina. Lapse areng koolieelses eas ja lapsehoiu erinevad vormid*. Tartu: OÜ Vali Press.

Kraav, I., (2008). *Intervjuu Inger Kraaviga*. Külastatud aadressil <http://lastehoiuselts.blogspot.fi/2008/05/intervjuu-inger-kraaviga.html>.

Kraav, I., Liiger, M., Pärn, M., Kruuda, Ü., Oder, A., Sooaru, K., Allese, A. & Läänesaar, S-L. (2007). Erinevad hoiuvormid. S-L. Läänesaar (Toim), *Lapsehoidja käsiraamat* (lk 16). Tallinn.

Kivioja, U., Koskenrouta, P., & Valpola, M-L. (1991). *Perhepäivähoidon perusteet ja käytäntö*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Kutse andmise kord (2012). Külastatud aadressil <http://sotsiaalkoolitus.ee/17>.

Krussel, S., & Unt, M. (2004). *Lastehoid Eesti peredes*. Külastatud aadressil http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/kogumik/Lastehoid_Eesti_peredes_01.pdf.

Leinonen, T., Lumme, S. & Salonen, K. (1998). Vanhemmat päivähoiton laadun arvioitsijoina. In E., Hujala & S., Parrila-Haapakoski (Toim.), *Näkökulmia laadunarviointiin varhaiskasvatuksessa* (lk 104-107). Oulun yliopisto.

Melhuish, E. (1993). Preschool Care and Education: Lessons from the 20th for the 21st Century. *International journal of Early Years Education* 1(2), 19–32.

Mürk, R. (2006). *Alternatiivsete väikelastehoiu võimaluste kaardistamine Eestis*. Külastatud http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/kogumik/Alternatiivsete_vaikelastehoiu_voimaluste_kaardistamine_Eestis.pdf.

Müürsepp, E. (2005). *Lasteaialaste koolivalmiduse selgitamine erinevate mõõtvahendite abil*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.

NICHD Early Child Care Research Network. (1996). Characteristics of infant child care: factors contributing to positive caregiving. *Early Childhood Research Quarterly* 11(3), 269–306.

Phillips, D., & Howes, C. (1987). Indicators of quality in child care: review of research. In D. A.,

Phillips (Eds.), *Quality in child care: What does research tell us?* (lk 1-19) . Washington: NAEYC.

Piirimägi, I. (2009). *Tartu linna lapsevanemate rahulolu perepäevahoidudega ja hoiurühmadega*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.

Pollard, J., & Fischer, J. L. (1992). Research Perspectives on Family Day Care. In D. L. Peters, & A. R. Pence (Eds.), *Family Day Care: Current Research for Informed Public Policy* (lk 92–112). New York : Teachers College Press.

Päivähoidon ABC (2011). Külastatud aadressil http://www.espool.fi/fi-FI/Paivahoito_ja_koulutus/Paivahoito/Paivahoidon_ABC.

Rautakorpi, U-M. (2005). *Neuvolaikäisten infektiot*. Külastatud aadressil <http://demo.seco.tkk.fi/terveysuomi/item/ktl:8535>.

Reunamo, J. (2012). *Laadukasta perhepäivähoitoa pitää vaalia*. Külastatud aadressil <http://www.hs.fi/paakirjoitukset/Laadukasta+perhepaiv%3%A4ivo%3%A4hoitoa+pit%3%A4%3%A4+vaalia/a1344743653996>.

Rusanen, E., (2011). *Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys*. Porvoo: Bookwell Oy.

Saarsalmi, O. (Toim).(2008). *Päivähoidon turvallisuussuunnitelma*. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Siitonen, E. (2011). Ihmeiden tekijät: Päivähoidon ryhmäkokoselvitys. *Tehyn Julkaisusarja 1* (11), lk 19, 21. Külastatud aadressil http://www.tehy.fi/@Bin/23378183/Ihmeiden%2Btekij%3%A4t_Netti.pdf.

Siren-Tiusanen, H. (1996). *Saako lapsi nukkua, liikkua ja elää omassa rytmisään. Näkökulmia nuorimpien päiväkotilasten kuormittavuuteen*. Jyväskylä: Kopi-Jyvä Oy.

Sotsiaalhoolekande seadus (1995). Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122011047>.

Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seadus (2011). Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122011003>.

Tauriainen, L. (2000). *Kohti yhteistä laatua: Henkilökunnan, vanhempien ja lasten laatukäsitykset päiväkodin integroidussa erityisryhmässä*. Jyväskylän Yliopisto: ER-Paino Ky.

Tervisekaitsenõuded lapsehoiuteenusele (2007). Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/12804040>.

Tooding, L-M. (2007). Kogumite võrdlemine keskmiste alusel: t-testid. A, Lepik (Toim),

Andmete analüüs ja tõlgendamine sotsiaalteadustes (lk 154-165). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Välimäki, A-L. (1998). *Päivittäin. Lasten (päivä)hoitojärjestelyn muotoutuminen varhaiskasvun ympäristönä suomalaisessa yhteiskunnassa 1800- ja 1900-luvulla*. Oulu.

Lisad

Lisa 1. Lapsevanemate rahulolu/rahuolematuse küsimustik

Lugupeetud lapsevanemad,

käesolev ankeet on rahulolu-uuring. Uurime lapsevanemate rahulolu perepäevahoidudega ja selle põhjuseid. Palume Teil vastata järgnevatele küsimustele tõmmates ring ümber Teie hinnangule vastavale numbrile. Iga küsimuse järel on jäetud Teile võimalus oma seisukohta põhjendada, miks olete rahul, miks ei ning küsimustiku lõpus on lahtine küsimus, milles Te saate öelda seda, mida Te veel oluliseks peate, kuid mida küsimustikus küsitud pole. Küsimustik on oluline tagasiside perepäevahoiu arengu ja kvaliteedi kohta.

Täna, et vastate küsimustikule. Küsimustik on anonüümne ja pärast täitmist palume Teil panna ankeet kinnisesse ümbrikusse ja tagasta see õpetajale. Üldistest tulemustest teavitatakse kõiki päevahoidude toomata välja ühtegi konkreetset hoidu. Käesolev uurimus on Tartu Ülikooli haridusteaduskonna bakalaureusetöö ja uurimuse läbiviijaks on Maryann Metusala

Palun vastake järgnevatele küsimustele. **Küsimustik koosneb kolmekümne ühest küsimusest ja on üles ehitatud skaalal 1-5,**

1- ei ole üldse nõus

2- pigem ei ole nõus

3- ei oska öelda

4- olen nõus

5- olen täiesti nõus

Nt. Kui perepäevahoid on Teie perele hea valik, valige number 4.

1. Perepäevahoid on meie perele sobiv lahendus.

1 2 3 4 5

Põhjendus: Kuna rühmas on vähe lapsi

Vastaja sugu: M/N

Lapse vanus: alla 3a / üle 3a

Kas hoius käib mitu ühepere last: Jah/Ei

1- ei ole üldse nõus

2- pigem ei ole nõus

3- ei oska öelda

4- olen nõus

5- olen täiesti nõus

1. Leian, et perepäevahoid on meie perele sobiv lahendus.

1 2 3 4 5

2. Oleme rahul lapse toitlustamisega perepäevahoius.

1 2 3 4 5

3. Meie lapse haigestumine perepäevahoius on väike.

1 2 3 4 5

4. Meie laps tunneb end hoiupaigas hästi ja turvaliselt.

1 2 3 4 5

5. Mulle tundub, et mu laps on kiindunud hoidjasse/hoidjatesse.

1 2 3 4 5

6. Lastevahelised suhted meie lapse hoius on sõbralikud.

1 2 3 4 5

7. Meie lapsel on hoius piisavalt mängukaaslasi.

1 2 3 4 5

8. On positiivne, et lapsed on hoius eri vanuses.

1 2 3 4 5

9. Perepäevahoius õpivad lapsed üksteist mõistma ja arvestama.

1 2 3 4 5

10. Usun, et aega ja soojust on minu lapsele hoius piisavalt.

1 2 3 4 5

11. Hommikune vastuvõtt on sõbralik ja hoidja pöörab igale lapsele tähelepanu.

1 2 3 4 5

12. Perepäevahoidja on asjatundlik ja pädev.

1 2 3 4 5

13. Arvan, et meie lapsele on hoius loodud tema arengut soodustav keskkond.

1 2 3 4 5

14. Lastele on loodud võimalus lõunauinakuks.

1 2 3 4 5

15. Perepäevahoius toimub igapäevaselt hommikuring.

1 2 3 4 5

16. Minu hinnangul meisterdatakse ja joonistatakse hoius piisavalt.

1 2 3 4 5

17. Minu laps on õppinud hoius uusi luuletusi ja laule.

1 2 3 4 5

18. Lapsed saavad hoius igapäevaselt õues viibida.

1 2 3 4 5

19. Hoidja loeb lastele muinasjutte ja unejutte.

1 2 3 4 5

20. Arvan, et lastel on hoius piisavalt arendavaid õppe- ja mänguvahendeid.

1 2 3 4 5

21. Hoiuruumid ja mänguvahendid on korras, puhtad ja nägusad.

1 2 3 4 5

22. Lapsed saavad õues kasutada liivakaste, kiikuseid ja liumäge.

1 2 3 4 5

23. Lastel on õues piisavalt huvitavaid mänge/tegevusi.

1 2 3 4 5

24. Hoidja on lapsevanema jaoks alati olemas ja meil on usalduslik suhe.

1 2 3 4 5

25. Lapsevanemad on kogenud, et on teretulnud hoiu tegevustes ja üritustes.

1 2 3 4 5

26. Minu laps läheb hea meelega hoidu ja räägib hoius olevatest sõpradest.

1 2 3 4 5

27. Saame piisavalt tagasisidet oma lapse arengu kohta.

1 2 3 4 5

28. Oleme hästi kursis lapse igapäevaste tegevustega ja oluliste küsimustega.

1 2 3 4 5

29. Oleme rahul perepäevahoiu lahtioleku kellaaegadega.

1 2 3 4 5

30. Perepäevahoiu kuutasu on mulle jõukohane.

1 2 3 4 5

31. Eelistan perepäevahoidu lasteaiale.

1 2 3 4 5

Mida veel tahaksite öelda?

Täna vastamast!

Küsimuste korral võib kirjutada tipt2p@hotmail.com

Maryann Metusala

Lisa 2. Lapsevanemate rahulolu/rahuolematuse Soome keelne küsimustik

Arvoisat vanhemmat,

Tämä lomake on tyytyväisyyskysely. Tutkimme vanhempien tyytyväisyyttä perhepäivähoitoon ja sen syitä Suomessa ja Virossa. Vastaa ympäröimällä kunkin väittämän kohdalle numero, joka parhaiten vastaa sinun näkemystäsi. Jokaisen kysymyksen jälkeen on sinulla mahdollisuus perustella näkemyksiäsi, miksi olet tyytyväinen, miksi ei, ja kyselylomakkeen lopussa on avoin kysymys, jossa voit kertoa, mitä pidät tärkeänä. Kyselylomake on tärkeä palaute perhepäivähoidon laadun kehittämiseen.

Kiitos, että vastaat kyselyyn. Kyselyyn vastataan anonymisti ja lomakkeet palautetaan suljetussa kirjekuoressa perhepäivähoitajalle. Yleisistä tuloksista tiedotetaan perhepäivähoitajille ja vanhemmille.

Tämä tutkimus on Tarton Yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan kandidaatintyö.

Vastatkaa seuraaviin kysymyksiin. **Kyselylomakeessa on kolmekymmentä-yksi kysymystä ja ne on rakennettu asteikolla 1-5,**

1 - ei lainkaan samaa mieltä

2 - pikemminkin ei hyväksy

3 - ei osaa sanoa

4 - Olen samaa mieltä

5 - Olen täysin samaa mieltä

Esimerkki: Jos perhepäivähoito on perheelleni sopiva ratkaisu, valitse numero 4.

1. Mielestäni perhepäivähoito on perheellemme sopiva ratkaisu.

1 2 3 4 5

Vastaaja : Lapsen Äiti / Isä

Lapsen ikä: alle 3v/yli 3v

Perhepäivähoidoryhmässä on useita saman perheen lapsia (numero): _____

1 - ei lainkaan samaa mieltä

2 - pikemminkin ei hyväksy

3 - ei osaa sanoa

4 - Olen samaa mieltä

5 - Olen täysin samaa mieltä

1. Mielestäni perhepäivähoito on perheellemme sopiva ratkaisu.

1 2 3 4 5

2. Olemme tyytyväisiä lapsen ruokailuun perhepäivähoidossa.

1 2 3 4 5

3. Lapsemme sairastuminen perhepäivähoidossa on pientä.

1 2 3 4 5

4. Lapsemme tuntee hoitopaikassa olonsa hyväksi ja turvalliseksi.

1 2 3 4 5

5. Minusta tuntuu, että lapseni on kiintynyt hoitajaansa/hoitajiinsa.

1 2 3 4 5

6. Lasten keskinäiset suhteet lapsemme hoitopaikassa ovat ystävälliset.

1 2 3 4 5

7. Lapsellamme on hoidossa riittävästi leikkikavereita.

1 2 3 4 5

8. On positiivista, että lapset hoidossa ovat eri-ikäisiä.

1 2 3 4 5

9. Perhepäivähoidossa lapset oppivat ymmärtämään toisiaan ja ottamaan toiset huomioon.

1 2 3 4 5

10. Uskon, että lapseni saa hoidossa riittävästi aikaa ja lämpöä.

1 2 3 4 5

11. Aamulla vastaanotto on ystävällistä ja hoitaja huomioi jokaisen lapsen.

1 2 3 4 5

12. Perhepäivähoitaja on asiantunteva ja pätevä.

1 2 3 4 5

13. Uskon, että lapsellemme tarjotaan hoitopaikassa hänen kehitystään tukeva ympäristö.

1 2 3 4 5

14. Lapsille tarjotaan mahdollisuus päiväuniin.

1 2 3 4 5

15. Perhepäivähoidossa pidetään päivittäin aamupiiri.

1 2 3 4 5

16. Mielestäni hoidossa askarrellaan ja piirretään riittävästi.

1 2 3 4 5

17. Lapseni on oppinut hoidossa uusia loruja ja lauluja.

1 2 3 4 5

18. Lapset ulkoilevat hoidossa päivittäin.

1 2 3 4 5

19. Hoitaja lukee lapsille satuja ja unisatuja.

1 2 3 4 5

20. Uskon, että lapsilla on hoidossa riittävästi kehittäviä oppimisvälineitä ja leluja.

1 2 3 4 5

21. Hoitotilat ja lelut ovat ehjiä, puhtaita ja kauniita.

1 2 3 4 5

22. Lapset voivat ulkona käyttää hiekkalaatikkoa, keinoja ja liukumäkeä.

1 2 3 4 5

23. Lapsilla on ulkona tarpeeksi mielenkiintoisia leikkejä/toimintaa.

1 2 3 4 5

24. Hoitaja on vanhempia varten aina olemassa ja meillä on luottamuksellinen suhde.

1 2 3 4 5

25. Vanhemmat ovat kokeneet olevansa tervetulleita hoidon toimintaan ja tapahtumiin.

1 2 3 4 5

26. Lapseni lähtee mielellään hoitoon ja kertoo hoidossa olevista ystävistään.

1 2 3 4 5

27. Saamme riittävästi palautetta lapsemme kehityksestä.

1 2 3 4 5

28. Olemme hyvin perillä lapsen päivittäisistä toimista ja tärkeistä asioista.

1 2 3 4 5

29. Olemme tyytyväisiä perhepäivähoidon aukioloaikoihin.

1 2 3 4 5

30. Päivähoidon kuukausimaksu on kohtuullinen.

1 2 3 4 5

31. Pidän perhepäivähoitoa parempana kuin päiväkotia.

1 2 3 4 5

Mitä vielä haluat sanoa?

Kiitos vastauksista.

Jos on kysyttävää, kirjoita maryann.metusala@hotmail.com tai 0465689736

Maryann Metusala

Lisa 3. Lapsevanemate hinnangud seoses kuutasu jõukohasusega seoses

Tabel 3. Eesti ja Soome lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused seoses perepäevahoiu kuutasu jõukohasusega

Lapsevanema hinnang väitele	Sagedus		Suhteline sagedus	
	Eesti	Soome	Eesti	Soome
Olen täiesti nõus	4	11	13%	37%
Olen nõus	12	13	40%	43%
Ei oska öelda	7	4	23%	13%
Pigem ei ole nõus	6	1	20%	3%
Ei ole üldse nõus	1	1	3%	3%
Kokku	30	30	100%	100%

Lisa 4. Lapsevanemate hinnangud seoses perepäevahoiu eelistamisega lasteaiale

Tabel 4. Eesti ja Soome lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused seoses perepäevahoiu eelistamisega lasteaiale

Lapsevanema hinnang väitele	Sagedus		Suhteline sagedus	
	Eesti	Soome	Eesti	Soome
Olen täiesti nõus	10	14	33%	47%
Olen nõus	4	9	13%	30%
Ei oska öelda	12	7	40%	23%
Pigem ei ole nõus	2	0	7%	0%
Ei ole üldse nõus	2	0	7%	0%
Kokku	30	30	100%	100%

Lisa 5. Lapsevanemate hinnangud seoses lapse väiksema haigestumisega perepäevahoius

Tabel 5. Eesti ja Soome lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused seoses lapse väiksema haigestumisega perepäevahoius

Lapsevanema hinnang väitele	Sagedus		Suhteline sagedus	
	Eesti	Soome	Eesti	Soome
Olen täiesti nõus	8	13	27%	43%
Olen nõus	9	11	30%	37%
Ei oska öelda	5	3	17%	10%
Pigem ei ole nõus	4	3	13%	10%
Ei ole üldse nõus	4	0	13%	0%
Kokku	30	30	100%	100%

Lisa 6. Lapsevanemate hinnangud seoses lapse kiindumusega lapsehoidjasse/hoidjatesse

Tabel 6. Eesti ja Soome lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused seoses lapse kiindumusega lapsehoidjasse/hoidjatesse

Lapsevanema hinnang väitele	Sagedus		Suhteline sagedus	
	Eesti	Soome	Eesti	Soome
Olen täiesti nõus	10	21	33%	70%
Olen nõus	11	8	37%	23%
Ei oska öelda	7	1	23%	7%
Pigem ei ole nõus	2	0	7%	0%
Ei ole üldse nõus	0	0	0%	0%
Kokku	30	30	100%	100%

Lisa 7. Lapsevanemate hinnangud seoses uute laulude ja luuletuste õppimisega perepäevahoius

Tabel 9. Eesti ja Soome lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused seoses uute laulude ja luuletuste õppimisega perepäevahoius

Lapsevanema hinnang väitele	Sagedus		Suhteline sagedus	
	Eesti	Soome	Eesti	Soome
Olen täiesti nõus	9	14	30%	47%
Olen nõus	8	13	27%	43%
Ei oska öelda	7	1	23%	3%
Pigem ei ole nõus	5	2	17%	7%
Ei ole üldse nõus	1	0	3%	0%
Kokku	30	30	100%	100%

Lisa 8. Lapsevanemate hinnangud seoses lapse võimalusega viibida perepäevahoius igapäev õues

Tabel 10. Eesti ja Soome lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused seoses lapse võimalusega igapäevaselt õues viibida

Lapsevanema hinnang väitele	Sagedus		Suhteline sagedus	
	Eesti	Soome	Eesti	Soome
Olen täiesti nõus	11	24	37%	80%
Olen nõus	15	6	50%	20%
Ei oska öelda	3	0	10%	0%
Pigem ei ole nõus	1	0	3%	0%
Ei ole üldse nõus	0	0	0%	0%
Kokku	30	30	100%	100%

Lisa 9. Lapsevanemate hinnangud lapse võimalustele kasutada õues liivakasti, kiikusid ja liumäge

Tabel 11. Eesti ja Soome lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused seoses lapse võimalusega kasutada õues liivakasti, kiikusid ja liumäge

Lapsevanema hinnang väitele	Sagedus		Suhteline sagedus	
	Eesti	Soome	Eesti	Soome
Olen täiesti nõus	13	20	43%	67%
Olen nõus	6	9	20%	30%
Ei oska öelda	6	0	20%	0%
Pigem ei ole nõus	4	1	13%	3%
Ei ole üldse nõus	1	0	3%	0%
Kokku	30	30	100%	100%

Lisa 10. Lapsevanemate hinnangud seoses lapse võimalusega mängida õues piisavalt huvitavaid tegevusi

Tabel 12. Eesti ja Soome lapsevanemate arvamuste sagedused ja suhtelised sagedused seoses lapse võimalustega mängida õues piisavalt huvitavaid mängu/tegevusi

Lapsevanema hinnang	Sagedus		Suhteline sagedus	
	Eesti	Soome	Eesti	Soome
Olen täiesti nõus	8	19	27%	63%
Olen nõus	15	9	50%	30%
Ei oska öelda	5	2	17%	7%
Pigem ei ole nõus	2	0	7%	0%
Ei ole üldse nõus	0	0	0%	0%
Kokku	30	30	100%	100%

Lihlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____ Maryann Metusala _____

(sünnikuupäev: _____ 03.03.1988 _____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihlitsentsi) enda loodud teose
_____ ”EESTI LAPSEVANEMATE RAHULOLU JA
RAHULOLEMATUS PEREPÄEVAHOIUGA JA SELLE PÕHJUSTE VÕRDLUS SOOMEGA
” _____,

mille juhendaja on _____ Inger Kraav _____,

1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus _____ 20.05.2013 _____